

Слободянюк О. В.,

д.е.н., професор,

професор кафедри національної економіки

Національний університет «Одеська юридична академія»

ГАЛУЗЕВЕ ПРОГНОЗУВАННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Анотація. Галузеве прогнозування є важливим інструментом для прийняття управлінських рішень у різних галузях економіки. Воно дозволяє оцінити перспективи розвитку галузей, виявити потенційні проблеми та розробити заходи для їх усунення. Доповідь зосереджена на аналізі та прогнозуванні галузевого розвитку в сучасних умовах. Розглядаються ключові фактори, які впливають на розвиток різних галузей промисловості і як вони взаємодіють один з одним. Запропоновано шляхи розвитку галузевого прогнозування в Україні.

Ключові слова. Галузеве прогнозування, сучасні умови, НБУ, МВФ, ЄС, макроекономічні показники, військово-промисловий комплекс.

Галузеве прогнозування є важливим інструментом для прийняття управлінських рішень у різних галузях економіки. До основних факторів, які впливають на розвиток галузей економіки, належать: економічна ситуація в країні та світі, технологічний прогрес, демографічні зміни, соціальні зміни, екологічні зміни. Основні методи галузевого прогнозування: екстраполяція, декомпозиція, моделювання. Прогнозування може застосовуватися в різних галузях економіки, зокрема: сільському господарстві, промисловості, транспорті, торгівлі, туризмі тощо.

Україна в даний час переживає глибоку соціально-економічну кризу, яка була спровокована агресією росії. Однак, боротьба України за незалежність та свободу сприяла прискоренню усвідомлення країною свого цивілізаційного вибору, що стало додатковим стимулом для демократизації суспільства та економічних перетворень.

Війна виявила значний диференційований вплив на світовий порядок, оскільки країни були по-різному вражені нею і реагували на неї по-різному. Війна в Україні дала новий поштовх для консолідації та позиціонування ключових міжнародних гравців, таких як США, ЄС, НАТО, МВФ, Світовий банк, ЄБРР та інші.

Події в Україні, по суті, прискорили стратегічне затвердження двох цивілізаційних угруповань - демократичного та авторитарного, а також способів співіснування двох вказаних світів, у тому числі вибором стратегічного партнера, цінностей, які цей партнер пропонує світу, допустимим рівнем компромісів між проголошуваними цінностями і економічними вигодами.

Сьогодні, в 2023 році, є підстави стверджувати, що Україна з честю вийде з кровопролитної війни. І саме у нинішньому році формуватиметься базис стійкого соціально-економічного відновлення країни. Особливо, якщо

суспільно-політичні та соціально-економічні трансформації знаходитимуть розуміння і підтримуватимуться громадянами країни. [1]

Таким чином попри широкомасштабну війну, економіка України продовжувала функціонувати. Глибоке проникнення процесів цифровізації дозволило деяким секторам української економіки, таким як державне управління, оборонна промисловість, банківська сфера, ІТ-сфера та інформаційно-комунікаційні технології, роздрібна торгівля та харчова промисловість, сфера освіти та охорони здоров'я і, ефективно функціонувати в умовах повномасштабної війни.

У міру зміни географічного розгортання бойових дій, поступового повернення тимчасових переселенців, людей до місць проживання та формування нових логістичних маршрутів, спостерігалася позитивна динаміка відновлення економічної активності в Україні. Зокрема, відновили свою діяльність підприємства в таких сферах, як сільське господарство, транспорт та будівництво. Державне управління та оборона є критично важливими секторами економіки, які забезпечують функціонування держави та захист її територіальної цілісності. Ці сектори працювали безперебійно, незважаючи на війну. У 2023 році банківська сфера забезпечувала переказ коштів, кредитування та інші фінансові послуги. Банки України продовжували працювати, забезпечуючи доступ до фінансових послуг для громадян та бізнесу. ІКТ-сектор України працював, забезпечуючи доступ до Інтернету, мобільного зв'язку та інших ІКТ-послуг. Харчова промисловість забезпечувала населення продуктами харчування, а роздрібна торгівля - товарами та послугами. Охорона здоров'я та освіта є критично важливими секторами економіки, які створюють належні умови для життєдіяльності населення. Ці сектори працювали безперебійно, незважаючи на війну. Сільське господарство України підтримувало продовольчу безпеку країни. Транспорт України продовжував відновлювати свою активність, забезпечуючи перевезення людей і вантажів. Будівництво створило нові робочі місця та стимулювання економічного зростання. Отже у 2023 році економіка України продовжувала функціонувати в умовах війни, незважаючи на значні виклики. Що стало можливим завдяки зусиллям українського народу та підтримки міжнародної спільноти. І це дало можливість прогнозувати Бюджет України на 2024 рік. [2] Уряд України планує виділити в 2024 році 29,4 млрд. грн. на підтримку економіки. Ці кошти будуть спрямовані на такі заходи: підтримку малого та середнього бізнесу, стимулювання внутрішнього попиту, реалізацію інвестиційних проектів, створення індустріальних парків, розмінування сільгоспземель. Уряд прогнозує, що ці заходи допоможуть Україні відновити економіку та досягти зростання ВВП на рівні 5% у 2024 році.

Основними пріоритетами бюджету України на 2024 рік будуть: зміцнення обороноздатності країни (спрямовано більше половини бюджетних коштів - 1,69 трлн. грн.), захист населення (250 млрд. грн.), підтримка ветеранів (100 млрд. грн.), відновлення економіки (140 млрд. грн.). Враховуючи високу ймовірність того, що війна в Україні триватиме в 2024 році, фінансування сектору безпеки та оборони становитиме домінуючий напрямком бюджетних витратків України у 2024 році, охоплюючи понад 50% загального обсягу. Ці кошти будуть використані для: закупівлі озброєння та військової техніки (82,6

млрд. грн.); модернізації оборонних підприємств (30,7 млрд. грн.); підвищення боєздатності Збройних Сил України (55,9 млрд. грн.). Відповідно до прийнятого рішення, податок на доходи фізичних осіб, який сплачують військовослужбовці, буде перерозподілений на потреби оборони держави. Ці кошти будуть використані для: виробництва та закупівлі морських дронів і БПЛА (43,3 млрд. грн.); фінансування впровадження нових технологій в секторі ОПК та виготовлення зброї (51 млрд грн) у 2024 році має важливе стратегічне значення для зміцнення обороноздатності України. Це дозволить Україні розробити та виготовити сучасну зброю та військову техніку, яка буде ефективно протистояти російській агресії. Перерозподіл коштів з дорожнього фонду на потреби оборони (95,2 млрд грн) є тимчасовим заходом, який дозволить мобілізувати усі можливі внутрішні ресурси на цей напрямок. Тимчасові зміни до бюджетного кодексу в контексті військового ПДФО та низка запроваджених додаткових дотацій місцевим бюджетам дозволять компенсувати втрати місцевих бюджетів, пов'язані з перерозподілом коштів. [2] І ми бачимо, що Бюджет України на 2024 рік спрямований на зміцнення обороноздатності країни, захист населення, підтримку ветеранів та відновлення економіки., а Уряд України докладає всіх зусиль для забезпечення перемоги України у війні та відновлення країни.

Узагальнюючи та враховуючи вище викладене, можна дійти наступних висновків: галузеве прогнозування є важливим інструментом для прийняття управлінських рішень. Воно дозволяє оцінити перспективи розвитку галузей економіки та розробити ефективні стратегії для їхнього розвитку; в сучасних умовах, що характеризуються високими темпами змін, галузеве прогнозування стає ще більш актуальним. Воно допомагає підприємствам і організаціям адаптуватися до нових умов, уникати ризиків та досягати успіху. Також запропонувати для подальшого галузевого прогнозування в Україні в сучасних умовах: розробку методологічної бази галузевого прогнозування, запровадження сучасних технологій прогнозування, розширення кола залучених експертів, співпрацю з міжнародними організаціями. Реалізація цих шляхів дозволить підвищити рівень галузевого прогнозування в Україні та зробити його більш ефективним інструментом щодо прийняття управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Центр Разумкова. Від попередніх підсумків 2023 до прогнозу 2024. 2023. URL: <https://razumkov.org.ua/statti/vid-poperednikh-pidsumkiv-2023-do-prognozu-2024>
2. Бюджет-2024: відновлення та стає зростання економіки - один з пріоритетів наступного року. 2023. URL: <https://www.me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=2b925562-18ee-42ef-a251-ab4e1542d869&title=Biudzhet2024->
3. Сергій Марченко. Бюджет-2024: посилюємо армію, індексуємо соцстандарты та будуємо економіку перемоги. 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2023/11/10/706448/>